

Een school heeft vrienden nodig

Tekst: Marijke Nijboer

VEEL SCHOLEN HEBBEN GEEN GELD VOOR EXTRA'S. EEN VRIENDENSTICHTING KAN MEER ARMSLAG BRENGEN, EN IS DAARNAAST EEN MOOIE MANIER OM DE BANDEN AAN TE HALEN MET OUDERS EN SAMENLEVING. VERUS ADVISEERT SAMEN MET CHARISTAR SCHOLEN BIJ DE OPRICHTING VAN EEN VRIENDENSTICHTING.

Als je uitgaven de pan uit rijzen, ligt het voor de hand om daarin te snijden. Maar je kunt natuurlijk ook extra fondsen werven. Lex Joosten van de afdeling Ledenvoordeel van Verus: "Soms willen scholen een

bepaald initiatief ontplooiën dat het onderwijsproces ondersteunt. Denk aan de aanschaf van laptops, of een uitwisselingsprogramma met een school in het buitenland.

Meer weten over de financiële en juridische implicaties van een vriendenstichting?

Meer informatie bij Lex Joosten, coördinator ledenvoordeel, ljoosten@verus.nl.

**BIANCA KOOMEN, DIRECTEUR
WILLEM-ALEXANDERSCHOOL, BERGEN:**
*“Zo betalen we onze extra
onderwijsactiviteiten”*

“Onze vriendenstichting is in oprichting. Wij doen dit omdat we bepaalde trajecten willen doorzetten of opstarten die we niet uit de gewone bekostiging kunnen betalen. Onze school heeft een stevige visie en missie. We hebben als team zes kernwaarden geformuleerd. Dat heeft geleid tot vier pijlers: WISE (wetenschap en techniek), ICT, sport en expressie. Die willen we verder gaan uitwerken. Zo zijn we gekomen tot een natuurtuin, moestuinen, een miniboerderij en WISE-activiteiten. We belonen ook graag initiatieven van leerlingen. Twee jaar geleden nam een leerling het initiatief voor de oprichting van onze schoolkrant, en die willen we graag mooi laten drukken. Ook de pr, waarmee we onze school beter op de kaart zetten en houden, kost geld. Er komen vier ouders in het stichtingsbestuur, en we zorgen dat zowel de voorzitter als de penningmeester goed op de hoogte is van de financiën. In onze statuten staat dat er minstens twee keer per jaar overleg is met de directeur van de school. We hebben ook in de statuten geregeld dat ouders geen zeggenschap hebben over het onderwijs of andere schoolzaken. Met de vriendenstichting willen we vooral fondsen werven, maar we hopen ook (oud-)leerlingen en (oud-)ouders sterker aan ons te binden. We willen benadrukken dat we trots zijn op wat we samen met hen neerzetten. De driehoek school-ouder-leerling is bij ons heel belangrijk.”

In zo'n situatie kan een vriendenstichting een prima bron zijn van aanvullende fondsen.” Verus is een samenwerking aangegaan met Charistar, een adviesorgaan voor filantropie. Samen bieden zij scholen begeleiding bij de opzet van een vriendenstichting.

Het verschijnsel vriendenstichting is in het onderwijs niet nieuw. Decennia geleden waren er al scholen die langs deze weg extra geld vergaarden. Ook nu is fondsenwerving meestal de directe aanleiding voor de oprichting van een vriendenstichting. Meer kenmerkend voor déze tijd is dat we de vriendenstichting ook zien als een kans om het maatschappelijk draagvlak van de school te vergroten en dat we ouders en andere betrokkenen echt beschouwen als vrienden van de school.

Een ander soort betrokkenheid

“Soms lijkt het alsof mensen vooral voor zichzelf en hun directe omgeving gaan”, zegt Guido de Bruin, adviseur identiteit van Verus. “Veel scholen worstelen met

het gegeven dat ouders zich vaak opstellen als consument. De vraag is hoe je dat kunt doorbreken en een ander soort betrokkenheid kunt aanboren. Wellicht lukt dat door een beroep te doen op de behoefte van mensen om van betekenis te zijn voor hun maatschappelijke omgeving.”

Dat sluit aan bij wat twaalf trendwatchers constateren in hun Trendrede 2013: Nederlanders gaan op zoek naar hun unieke betekenis binnen de verbanden waarin zij leven. Steeds meer burgers willen zich binnen een “cirkel van vertrouwen” nuttig maken voor het geheel.

De school als gemeenschap

De vriendenstichting kan daarvoor een geschikt vehikel zijn. De Bruin: “Maar het begint ermee dat een school zichzelf presenteert als een gemeenschap waar ouders en andere betrokkenen als vrienden onderdeel van zijn. Vraag de ouders van een potentiële nieuwe leerling bijvoorbeeld wat de school betekent voor hen en voor de buurt of het dorp, en hoe je dat samen

kunt versterken. En vooral: vraag welke betekenis zij kunnen en willen hebben voor de school vanuit hun eigen achtergrond, kennis, ervaring en netwerk. Daaruit kan een betrokkenheid ontstaan die uitstijgt boven het belang van hun kind en die niet hoeft op te houden wanneer het kind van school is.” De vriendenstichting kan ook een voertuig zijn voor de immateriële bijdrage van ouders en andere betrokkenen in de vorm van kennis, contacten en bijdragen aan het educatieve proces. Joosten: “Er kunnen mensen in plaatsnemen vanuit allerlei verschillende beroepen en achtergronden. Je kunt je vriendenstichting ook gebruiken als een vraagbaak en denktank.”

Moderne filantropie

Naast ouders kun je ook oud-leerlingen, oud-ouders, middenstanders, verenigingen en omwonenden aanspreken. Peter Verbaas van Charistar: “Vergeet de vijftigplussers niet. Onderzoek laat zien dat zij vaak betrokken zijn op gebieden waar scholen iets aan kunnen hebben, zoals administratie en vervoer.” Hij noemt de vriendenstichting een voorbeeld van moderne filantropie: “Je gaat niet meer met een collectebus langs de deuren, maar zoekt bij huishoudens, organisaties en bedrijven naar binding met de samenleving, om zo ook een financiële bijdrage te regelen.”

Met het binnenhalen van meer partijen komen er wel diverse belangen in het spel. Je moet ervoor waken dat het belang van de school centraal blijft staan, adviseert De Bruin. “Aan betrokkenheid van ouders en anderen als vrienden kleeft altijd het risico van vriendjespolitiek en hobbyïsme.” Een vriendenstichting moet zijn gebaseerd op een heldere visie op de school als gemeenschap. “Als de school een levende plek is waar mensen elkaar tegenkomen en zich betrokken voelen, is dat goed voor hen én voor die school. Als de school wordt gevoed door de omgeving, komt dat het onderwijs ten goede.” ➤

Vriendenstichting?

Regel het goed

Waar moet je op letten bij de oprichting van een vriendenstichting? Kees Jansen, P&O-adviseur van Verus, en Peter Verbaas van Charistar stippen een aantal aandachtspunten aan.

- *Formele rechtspersoon?* Je kunt kiezen voor een vereniging of stichting. Wordt het een formele rechtspersoon, dan moet er een eigen bestuur komen met statuten en een omschreven doelstelling. De statuten moeten zo worden geformuleerd dat de vriendenstichting als zelfstandige entiteit kan opereren, maar wel blijft verbonden aan de school/scholen waarvoor zij is opgericht.
- *Ouderbijdragen innen via de vriendenstichting?* Indien je de reguliere ouderbijdragen int via de vriendenstichting, is het voor de mr formeel lastig om invloed uit te oefenen op de hoogte en bestemming. Ook het schoolbestuur heeft dan geen zeggenschap meer over dit geld. Dat is ook zo wanneer de bestuurders van schoolbestuur en vriendenstichting dezelfde personen zijn: het stichtingsbestuur is een andere rechtspersoon. Die rechtspersoon kan met voorbijzien van de bevoegdheden van de oudergeleding van de mr de hoogte en bestemming van de ouderbijdragen vaststellen. Kees Jansen: "Je kunt de oudergeleding desondanks instemmingsbevoegdheid geven, ook al hebben ze die formeel niet. Maar als de oudergeleding vervolgens geen instemming geeft, kan het bestuur van de vriendenstichting zich niet tot de geschillencommissie wenden. De rechtsgang is dan geblokkeerd omdat het bestuur van de vriendenstichting niet ontvankelijk is. Omgekeerd kan het bestuur van de vriendenstichting bij het ontbreken van instemming ook gewoon doorgaan. Frustrerend voor de ouders!"
- *Sponsoring.* Soms heeft de mr ook een instemmingsbevoegdheid bij sponsoring, waarbij de leerlingen in schoolverband kunnen worden geconfronteerd met bepaalde uitingen. Een sponsor geeft bijvoorbeeld twintig computers, maar wil dat in het lokaal een reclame van zijn bedrijf komt te hangen. Wanneer je de sponsoring via de vriendenstichting regelt, heeft de mr daar geen inspraak op. Een mr zal zich in zo'n situatie gepasseerd voelen en dat kan tot wrijving leiden. Neem dit mee bij je overweging waar je de beslissingsbevoegdheid over sponsoring belegt.
- *Eigen zeggenschap over het geld?* Jansen: "Sommigen redeneren: met een vriendenstichting kunnen we geld aan het oog van de minister onttrekken. Wanneer er geldnood is, kan de minister immers zeggen: jullie hebben zoveel op de bank staan, waarom doe je daar niks mee? In de zorg is een situatie bekend van een instelling die zoveel private gelden had, dat de minister die rechtspersoon verplicht heeft om die gelden in te zetten voor de zorg. De minister heeft voor deze situaties de volgende richtlijn verstrekt: als het bestuur van een vriendenstichting voor meer dan de helft bestaat uit dezelfde personen als het schoolbestuur, dan moet er een geconsolideerde rekening worden gemaakt. Deze moet inzichtelijk maken hoeveel geld er bij de vriendenstichting zit." Anders is het wanneer de vriendenstichting een geheel eigen bestuur heeft. Jansen: "Maar dat zal het schoolbestuur niet willen, want dat wil wel over dat geld kunnen beschikken."
- *ANBI-status.* Het loont om een vriendenstichting een ANBI-status (algemeen nut beogende instelling) te geven, zegt Peter Verbaas. Deze fiscale status zorgt ervoor dat mensen die lid worden, hun financiële bijdrage kunnen aftrekken van de inkomstenbelasting. Een ANBI-instelling moet wel aan vrij strenge voorwaarden (blijven) voldoen. ●